THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
WINNIPEG — MANITOBA
Established 1910 Phones: 55 409—52 213

רעפּאַראַציעס און מלחמה חובות

די קאָמיסיע פון אינטערנאַציאָנאַלע באַנקירן, וואָס האָט אָפּגעהאַלטן אַ סעסיע אין באַזעל וועגן דעם יאָנג פּלאַן, איז געקומען צום באַשלוס, אַז דער פּלאַן איז אומדורכפירבאַר, און דייטשלאַנד וואָלט געפּלאַצט אונטער זיין לאַסט, וועגן דער פּלאַן פאַרבלייבט אין קראַפט. זי איז איבערצייגט, אַז שוין דעם קומעדיקן יאָר, וועגן דער טערמין פון הואַווערס מאָראַטאָריום וועט זיך ענדיקן, וועט דייטשלאַנד בשום־אופן נים קאָנען מאַכן די זאַלונגען, אין זי רעקאָמענדירט דערפאַר זייער שטאַרק, אַז די רעפּאַראַציעס זאָלן גרינדלאַך רעוויזירט ווערן.

די דאָזיקע באַנקירן קאָמיסיע איז געווען אַן אָפיציעלע, — זי איז באַשטימט געוואָרן פון די פאַראינטערעסירטע רעגירונגען אינ־שערצוזוכן די מעגלאַכקייטן פונם דורכפיר פונם יאָנג פּלאַן. די פראַגע פון אַנדערע מלחמה חובות איז נים אריין אין איר קאָמפּעטענץ. אָבער די קאָמיסיע דערקלערט, אַז אין פונם פאַרצייגענעם שוועריגקייט קריזיס קאָן זי די פראַגע נים פאַרשווייגן, — און זי רעקאָמענדירט דער־פאַר אויך די אַלגעמיינע רעוויזיע פון די מלחמה חובות.

דעם דאָזיקן באַשלוס פון דער באַנקירן קאָמיסיע האָט מען איינגעטלאַך געקאָנט דערוואַרטן: דאָס איז נים בלויז דערפאַר וואָס דייטשלאַנד איז אין געפאַר צוזאַמען צו ברעכן אונטער דער שווערער לאַסט פון די רעפּאַראַציעס. נאָר אויך דערפאַר, וואָס דייטשלאַנד איז שולדיק אין אויסלאַנד איבער צוויי בילאָן דאָלאַר לויפנדיקן קאָמערציעלע חובות, און עס איז גאַנץ נאַטירלאַך אַז די באַנקירן זאָלן מקריב זיין דייטשלאַנדס מלוכה חובות, כדי צו פאַרהיטן און פאַרזיכערן די פריוואַטע חובות.

צוליב דעם זעלבן טעם איז עס פּרעזידענט הואַווער אַזוי גוט צו דייטשלאַנד אין צו אַנדערע בעלי־חובות. אויב ער האָט עס אָנגעגרייט די באַוועגונג פאַרן אייראָפּעאישן מאָראַטאָריום און איז שטאַרק געגנייגט צו אַן אַלגעמיינער רעוויזיע פון רעפּאַראַציעס און מלחמה חובות, איז עס דערפאַר, ווייל ער וויל, אין די אינטערעסן פון אינטערנאַציאָנאַלן האַנדל און פינאַנציעלער סטאַביליטעט פון פּריוואַטע בענק באַפריידיגן די לעגדער פון זייערע מלוכה חובות, כדי זיי זאָלן קאָנען צאָלן די פּריוואַטע.

וואָס זייערע אבזיכטן זאָלן אָבער נים זיין, איז עס קלאָר, אַז דייטשלאַנד איז אין געפאַר פון עקאָנאָמישן און פּאָליטישן צוזאַמענ־ברוך. אויב זי וועט נים באַפרייט ווערן פון די רעפּאַראַציעס, און אין איר צוזאַמענברוך וועט זי מיטשלעפּן אַנדערע לענדער, עס איז אויך קלאָר, אַז די מלחמה חובות בכלל זיינען אויף די העלעער פון די פעלקער, וואָס שלעפּט זיי צום אָפּגרונט.

די מייסטע אייראָפּייאישע פעלקער זיינען בעלי־חובות. און זיי וואָלטן נאַטירלאַך גערן איינגעאָנגען אויף דער ליקווידאַציע פון אַלע מלחמה צאָלונגען. ענגלאַנד האָט שוין לאַנג אָנגעבאָטן מוחל צו זיין די חובות וואָס מען איז איר שולדיק. אויב אירע קרעדיטאָרן וועלן ביי איר נים מאַנען, און ביז איצט איז מען אין ענגלאַנד גרייט צו יע־דער צייט אָפּצומעקן אַלע מלחמה חובות. קעגן די פלעגער זיינען דיפּלאָמאַטישע פראַנקרייך און אַמעריקע, וועלכע זיינען מער קרעדי־טאָרן, ווי בעלי־חובות.

פראַנקרייך איז די הויפּט שטערונג אין די פלעגער צו רעוויזירן די מלחמה חובות. נים נאָר ווייל זי נים פאַרלירן אירע הכנסות פון די רעפּאַראַציעס, נאָר זי איז אויך פאַראינטערעסירט אין האַלטן דייטש־לאַנד אין אַ געשלאָגענעם צושטאַנד. — אַרויסלאַנדיק קאָנסיק פון חשבון די ווירקונג וואָס אַ חורבן אין דייטשלאַנד קאָן האָבן אויף פראַנקרייך.

וואָס איז שייך אַמעריקע, איז פּרעזידענט הואַווער, ווי מיר האָבן געזעען, געגייגט צו רעוויזירן די רעפּאַראַציעס און מלחמה חובות. ער האָט זיך אָבער באַגעגנט מיט אַ שטאַרקער אָפּאָזיציע אין קאָנגרעס, וועלכער האָט נים גערן גוטגעהייסן דעם אייניאָריקן מאָראַטאָריום און האָט אָבער דערביי געוואָרנט דעם פּרעזידענט נים איינצולאָזן קיין איינציקן סעקונד פון אַמעריקעס חובות. די קאָנגרעסליים און סענאַטאָרן נוצן זיך לאַנג זייער גוט אויס, אַרויסשטעלנדיק זיך ווי די פאַרטיידיקער פון די אינטערעסן פון פאָלק קעגן די באַנקירן.

אונטער אַזעלכע אומשטענדן איז דערווייל שווער צו דערוואַרטן די באַלדיקע ליקווידאַציע פון די רעפּאַראַציעס און מלחמה חובות. וואָס עס קאָן דערפון אַרויסקומען איז אפשר נאָך אַ צייטווייליקער מאָ־ראַטאָריום. אָדער, איז בעסטן פאַל, אַ טיילווייזע רעוויזיע.

אָבער ביסלאַנגווייז וועט מען סיי אין פראַנקרייך און סיי אין אַמעריקע צוגעוויינען זיך צום געדאַנק, אַז מען קען נים שיינען די פעל ביי אַנדערע פעלקער און פאַרבלייבן אַליין אומבאַשטראָפן. די רעפּאַ־ראַציעס און מלחמה חובות וועלן סוף־כל־סוף מוזן בטל ווערן.

פּוילן — אַ פרייע מדינה

אַבי מיר האָבן תמיד געמיינט, אַז לגבי פּוילן איז קאַנאַדע אַ פרייע מדינה, דאָס איז געווען אַ טעות. — עס ציינט זיך אַרויס, אַז די פּוילישע בירגער גענייסן פון אַ סך מער פרייהייטן, ווי וועלכע ס'איז אַנדערע פון די אַזוי־גערופענע דעמאָקראַטישע מדינות.

מיר אין קאַנאַדע, למשל, האָבן אויך לויט אונזער קאָנסטיטוציע דאָס פרייהייט פון וואָרט. שטעלט זיך אָבער פאָר, אַז אימעצער זאָל דאָ אַנפירן אַ באַיקאָט פּראָפּאַגאַנדע קעגן אידן און רופן דורך וואָרט און שריפט צו די קריסטן זיי זאָלן נים באַזוכן קיין אידישע געשעפטן, און מענשן זאָלן אויסגעשטעלט ווערן ביי די אידישע קראָמען, נים אַריינצולאָזן אהין קיין קריסטלאַכע קונדס.

אַזאַדע וואָלט יעדער איד געקאָנט אַרויסגעמען אַן "אינדזשאַנק־שאַן" וואָס זאָל פאַרבאָטן די באַיקאָט פּראָפּאַגאַנדע און די פאַרשפּרייטונג פון די באַיקאָט בלעטלאַך. און יעדער אידישער געשעפטסמאַן וואָלט געקאָנט מאַנען שאַדענערזאַטץ פון די באַיקאָט העצער. און וואָס איז שייך פיקעטן ביי אידישע קראָמען, וואָלטן זיי בלויז אַרעסטירט געוואָרן אויפן פלאַץ, אַן אַ "וואַראַנט".

אָבער נים אַזוי אין פּוילן. דאָרטן איז מען פריי צו שטיין ביי אידישע קראָמען און נים אַריינלאָזן קיין קונדס. און אַז די ווילנער אי־דישע פאַרשטייער האָבן זיך געווענדעט צום פּראָקוראָר מיט דער פאַ־דערונג צו קאָנפיסקירן די באַיקאָט בלעטלאַך וואָס ווערן פאַרשפּרייט איבער דער שטאָט, האָט ער געענטפערט, אַז ער האָט נים קיין גע־וועלטאַן גרונד פאַר דעם. יאָ, די בלעטלאַך האָט מען צום סוף יאָ קאָנפיסקירט, אָבער בלויז דערפאַר, וואָס די אַרויסגעבער האָבן פאַר־פעלט צו באַצאָלן דעם רעגירונגס שטייער אויף זיי, — אַ זאַך וואָס ווערט נים דערלויבט אפילו אינם פרייען פּוילן . . .

איז פּוילן טאַקע איינע פון די פרייסטע מדינות אויף דער וועלט, — פאַר אַנטיסעמיטן . . .

צוויי פּראָבלעמען*)

(צו דער קומענדער אַל־קאַנאַדער ציוניסטישער קאָנווענשאָן)

פון י. קאַבאַקער

ערשטער אַרטיקל

אַלץ וואָס דאַרף לעבן און ברויזן — ווערט ביי אונז רוטינע און טראַ־דיציאָנאַל־מאָנאָטאָנע. דאָס וואָס דאַרף זיין ווי אַ לויפנדיק טייכל קאָכע־דיק און אימער פריש, ווערט פאַרשי־מעלט פון אויבן און זומפּיק פון אונ־טען.

אַט, למשל, אַ קאָמיטעט — דער טראַדיציאָנעלער ערן־נאָאַט. דער באַ־גאַניזירטער פראַק, די אייסנעדראַשע־נע פראָען וועגן אונזערע "אויסטאָאַ־צען", דער כמעט ריטואַלער באַנקעט מיט אַ צאָל נודניקעס וואָס קומען צום וואָרט, אַ קליינע אַרמיי פון בידטויס צעשראָקענע ציוניסטן, וועלכע שיצן זייערע אַטאַקירטע קעשענעס מיט דער הילף פון זייער שענערער העלפט, און לסוף — הבטחות שבעל־פה און גראָ־שענס שבכתב.

און אַזוי יאָר איין יאָר אויס, אַז אַ שינו.

און אַט אפילו אַן אַל־קאַנאַדער ציו־ניסטישע קאָנווענשאָן — טראַדיציאָ־נעל דעקאָרירט מיט אַ חשונ'ן ציו־ניסטישן קאַראָ־קאַפּ. באַגרוסט פון אַ פאַר איינגעבעטענע נעהרבענע גוייס, אַ לאַנגער פאַרמאָליטעט וואָס פאַר־נעמט דריי־פערטל פון דער נוצבאַרער צייט, אַ רייע באַשלוסן, איבערגעגי־צעוועטע פון פאַר־איאַרן, אָנגענומען פון די שוין פאַרמאַטערטע "דעלע־גאַטן" על רגל אחת, ווערן געליינט אין אַרכיוו, ווי אַ זאַך וואָס קיין לאַ־נישער ציוניסט נעמט עס נים ערנסט.

און אַזוי קאָנווענשאָן איין קאָנווענ־שאָן אויס.

און דאַריבער טראַגט אונזער ציו־ניסטישער וועזן אַזאַ כאַראַקטער פון אַ נודנער איינפאַכקייט, פון באַלעבאַ־טישער קליינשטעטלדיקייט, פון אַ פּויליקייט וואָס ברייטנט צו פאַרפיול־קייט, פון אַ באַוועגונג אַן באַוועגונג.

און בינו לבינו, צווישן די קאָנפע־רענצן ווערט אַ סך געפרעגט אויפן חשבון פון אַ־קשקשה־עורה, למאי עס רופט זיך אַזוי שוואַך אָפּ אויפן קול־קורא פון דער ציוניסטישער פירער־שאַפט, פאַרוואָס עפענען זיך אַזוי שווער די הערצער און הערן דער קע־שענעס פונם דורכשניטלאַכן ציוניס־טיש נשמה־מיטל איד, און מען וויל נים פאַרשטיין אַז אונז אין עפענען די שערי דיי־מעות (די בעלי טוערן) מוז מען האָבן נים פאַרשווערטע שלוס־לען נאָר פריש אָפּעוואַיקטע, די סקרי־פּענדע שלעפּער מוזן פון צייט צו צייט באַשמירט ווערן מיט בויס־אויל, אַ'מ'ס אַריינגעבראַכט ווערן עפּעס אַ ניי וואָרט, עפּעס אַפּפּרישנדיקס פאַר דער נשמה, וואָס זאָל אַרויס פונם גדר פון דער אויסגערעכענטער טאַג־טעג־לאַכקייט, וואָס זאָל וועקן אַנשטאַט אייגצושלעפּערן.

און זאָל קאַנאַדע, וואָס האָט שוין אַמאָל ביי דער ווייניפּענער קאָנווענ־שאָן יאָ געזאָגט עפּעס אַ ניי נאָמען, און האָט נעמאַכט אַ לוי־בנווירקונג פרעצעדענט קויפּנדיק דעם עפּק חש־רון פאַרן נאַציאָנאַל פאָנד, זאָל זי אויף דאָס מאָל נעבן אַ נייעס שטוים דעם נאָנצן קאָנווענשאָן אַפּאַראַט, אים אַרויסלוזן פון זיין כינעזיש־צערעמאָ־ניאַלער שטימונג, פון אויסחערן, מתוך הנאת אדער מתוך דרעמל, וואָס איז אין תוך אַלץ דאָס זעלביקע, פאַרבי־רייבע רעפעראַטן און לאַנגווייליקע באַריכטן, זאָל דאָס נעמען אַ סוף צום אומנוצלאַכן קולט פון צירלאַך מאַנ־לאַך און שיוריידיק, און זאָל אַט דער צוזאַמענפאַר פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ בית־הויצר, אין אַ שאַפונגס אָפּאַ־ראַט, וואו אויף די חובות פון די ביז־איצטיקע האַלב שלעפּערדיקע ליי־טונג זאָל געשאַפן ווערן אַזוינע, וואָס זאָל האָבן בכוח אַ שטוב צו טאָן דעם ציוניסטישן ראַב, וואָס זאָל אַנהויבן וויינינקער סקריפּען און טולעלן און כער זיך דריינען.

און די אַרבעט מוז געטאָן ווערן אויף צוויי ריכטונגען, אויפן פינאַנ־ציעלן־אָרגאַניזאַציאָנעלן ווי אויך אויפן קולטורעלן און פאָלקסטימלאַכן געביט.

קודם כל מוז איבערגעאַנדערשט ווערן דער געלט לאַפּלונגס אפּאַראַט. דאָס איז איינגעלאַדן אַ שווערע אַר־בעט, ווייל ליידער עקזיסטירט דוקא יאָ אַ מין מאַשינערעי, וועלכע מוז צעבראָכן ווערן און אָפּגעראַמט ווע־רען פון ווע.

דער עקזיסטירנדער ציוניסטישער זאַמלונגס אפּאַראַט האָט אין זיך פיר גרונט־פעלער:

1. ער איז באַשאַפן אין אַ צו האַ־מעטנעס־גרויס פאַרמאַט, ווי ער וואָלט געדאַרפט זאַמלען אַ צענטראַליקער מיליאָנעז, און איז פאַלגלאַך צו טייר, ער פאַר די רעזולטאַטן וואָס ער גיט.

2. ער דערגרייכט בכוח אַ קליינע טייל פון דעם עולם וואָס וואָלט קאָ־נען אדער אפילו וועלן נעבן.

3. ער איז צו טויט און מעכאַ־ניש און טראָגט דעם כאַראַקטער פון אַ מעלקמאַשינקע, וואָס דאַרף נים טראַכטן מכח עפּעס נאַראַהאַפטע שפּיי־זען וואָס מ'וואָלט געדאַרפט אַנ־

*) באַמערקונג פון רעדאַקציע:
נים מיט אַלץ וואָס ה' קאַנאַקער שרייבט זיינען מיר איינשטימיק. מיר דרוקן אָבער זיין אַרטיקל אַזוי ווי ער איז, ווייל דאָ ווערט ערנסט פאַראַנ־דעלט אַ וויכטיקע צייט פראַגע — און מיר האָפן אַז אַנדערע פאַראינטערע־סירטע וועלן אויסדרוקן זייער מיינונג. די קאַנאַדער ציוניסטישע קאָנווענשאָן וועט פאַרקומען אין מאָנטרעאָל דעם 24טן יאַנואַר. עס ווערט דערוואַרטעט אַז די קאָנווענשאָן וועט דאָס מאָל מו־זען מאַכן זייער וויכטיקע ענדערונגען אין דער אָרגאַניזאַציע.

ווּאָס טעטיקע כלל טוער זאָגן וועגן דער 21 יאָריקער טעטיקייט פון "דאָס אידישע וואָרט"

די דינסטן פון "דאָס אידישע וואָרט" אין איר בייטראָג צו דער אַנטוויקלונג פונם אידישן באַוואוסטזיין פאַר די לעצטע איין־און־צוואַנציק יאָר.

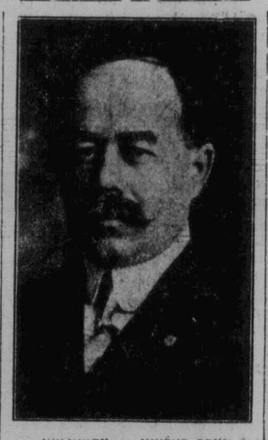

יעקב באַלצאַן — עדמאָנטאָן

דאָס אידישע וואָרט: —
חשונ'ער רעדאַקטאָר.

איך האָב באַמערקט, אַז די פאַר־וואָלטונג פון "דאָס אידישע וואָרט", קלייבט זיך צו אַ גרויסן סיקולוישאַן קאַמפּיין אין נים אויף, מיט אַ פרוי־ער האָנט, זייער שיינע און ווערטפולע פריזן.

איך האָב פאַרטראַכט, צו דאַרף נאָר אַ אידישע צייטונג ווי "דאָס אידישע וואָרט" אָנקומען צו אַזאַ סיקולוישאַן קאַמפּיין וועגן עס דאָכט זיך מיר אַז קיין איין אידישע פאַמיליע טאָר נים אויספעלן צו קריגן יעדן טאָג "דאָס אידישע וואָרט", וואָס איז אַזוי נוי־טיק און וויכטיק.

און ווייל עס איז יעצט, לויט מיין חשבון, עפּעס אַיבער אַ יאָר צעגלייכ־יאָר זיין די צייטונג עקזיסטירט, וויל איך צו דער גלעגענהייט, עפּעס שרייבן וועגן די צייטונג, וואָס מיר האָבן דורכגעלעבט מיט "דאָס אי. וואָרט" פאַר דער צייט.

איך שרייב דאָך אַלעמאָל פאַר "דאָס אידישע וואָרט" שוין צוויי צענדליק יאָר; וועגן די צייטונג אין נאָך געווען אין די וויקעלאַך, וועגן מיר זיינען אַזוי נערן געווען צו זעען אַ אידיש וואָרט געדרוקט, פון אונזערע, דאָס נאָר קליי־נינקע ישובים'לאַך. און מיר אַלע האָבן מיט אַלע כחות געהאָלפן און געוואָלט זעען די צייטונג, וואָס האָט נאָר וואָס קוים אָנגעהויבן דערשיינען מיטן נאָ־מען "דער קענערער איד", און בפרט נאָך יעצט, וועגן מיר האָבן זיך דער־וואָרט און דערלעבט צו זעען אונזער אַלעמען באַליבטע "דאָס איד. וואָרט", אין אַזאַ מדרגה, אויף וועלכער מיר האָבן געהאַפט — פריזיס דאָס אונז זיי־ער.

דאָס ווייניפּענער "דאָס אידישע וואָרט" האָט אין דער צייט פון אירע עקזיסטענץ דורכגעמאַכט דאָס, וואָס יעדע אידישע אינסטיטוציע מאַכט דורך אין יעדער שטאָט און שטעטל. גע־ווייגלאַך הויבט זיך עס אַן אויף אַ קליינעם מאַסשטאַב, און פון באַגאַנגען אַפּס גרויסע שוועריקייטן אין פאַרשווי־דענע "אַכני גנף", וואָס די קעגנער לייגן אין וועג, נאָר צו אונזער שמחה האָט די דאָזיקע צייטונג, "דאָס אי־דישע וואָרט" איבערגעשפּרונגען אַלע שטערונגען, אַ דאַנק דער ענערגישער און איבערגעגעבענער אַרבעט פון אירע אַרויסגעבער און זייער סטעף. האָט זי דערגרייכט צו דער מדרגה צו וועלכער זי האָט געשטעדעט.

איך געדענק, וועגן מ'האָט געקאָנט קאָנאַדער אידישע ישובים? וועגן עס לייענען נאָר "דאָס אידישע וואָרט" איז איבערגעיינט, אין דער גוטער נוצלאַ־כער אַרבעט פון "דאָס אידישע וואָרט" פאַר אַלע מערב קאַנאַדער אידישע ישו־בים, פאַר די גרויסע אַזוי גוט ווי פאַר די קליינע.

און דאָס האָט אונז געהאָלפן זייער פיל צו פאַרבינדן אַלע אידישע שטעט און שטעטלאַך פון מערב קאַנאַדע, וועלכע זיינען אַזוי צעוואָרפן אין אַפּ־געריסן פון אַ צענטער. און "דאָס אי־דישע וואָרט" איז געוואָרן דער צענ־טער, דער פאַרעס, וואָס בינדט צונויף אַלע קליינע ישובים אין איין גרויסער משפּחה.

מיר האָבן זוכה געווען צו זעען ווי יעדער דערוואַרטעט שוין די צייטונג, "דאָס אידישע וואָרט" אַן וועלכער מען קאָן זיך שוין נים באַניין, און וועלכע איז געוואָרן די נייטוועדיקייט אין יעדער אידישער הויס. "דאָס אידישע וואָרט" האָט אויך געקראָגן דעם צו־טרוי פון יעדן, און מיר אַלע לעבן און זעען וואָס עס טוט זיך אין אונזערע שכנישע קהלות און דאָס ברייטנט זייער פיל נוצן פאַר יעדער קהלה וואָס לערנט פון דער אַנדערער נאָר צו טאָן גוטס.

און בפרט נאָך אַזאַ צייטונג ווי אונ־זער אַלעמענס באַליבטע. "דאָס אידי־שע וואָרט", וועלכע איז פריינטלאַך און אומפאַרטייאיש צו אַלעמען און שטייט אַלעמאָל אויף דער וואַך צו פאַרהיטן דעם אידישן כבוד און אויך מונטער צו העלפן יעדע קהלה מיט אַ גוט וואָרט און עצה אין אירע קהל'שע אינ־טערעסן.

און מיר וועלן אויף ווייטער האָפן, אַז "דאָס אידישע וואָרט" וועט פאַר־טער און ווען מיר וועלן אין אַ פיר־יאָר אַרום פּראָווען דעם פינף־און־צוואַנציקסטן יובילײ פון "דאָס אידישע וואָרט" וועט זי שוין גרייכן צו דער גאַנצער פולקאָמענהייט און זעלבסט־שטענדיקייט און וועט אויך גרייכן און נים אויספעלן קיין איין אידישע הייס אין מערב קאַנאַדע וואו זי אין אַזוי וויכטיק, און מיר וועלן זיך באַמת פריי־ען מיט "דאָס אידישע וואָרט" וואָס האָט געוואַקסן באַגלייך מיט אונזערע ישובים אין מערב קאַנאַדע.

איך וויינש פון גאַנצן האַרצן די אַרויסגעבער און דעם גאַנצן סטעף: לכו בכחכם זה, ועשו חיל!

אייער מיט דרך־ארץ,
יעקב באַלצאַן (בן־יהודה).

די אַנטדעקונג פון די בעדואַינישע רוצחים אין אַ"י

אין איינעם פון לעצטע נומערן פון דער אַרץ־ישראל'דיקער אַרבעטער צייטונג "דבר" דערציילט אַברהם שירא, פון פתח תקוה, דער אַנפירער פון דער גרופּע, וועלכע האָט אויסגע־פונען די פאַרשוואונדענע טויטע קער־פּערס פון די טראַגיש־דערמאָרדעטע, יונגע מענשן שטאָל און זהב, ווי אַזוי דאָס זוכן איז פאַרגעקומען.

כער ווי דריי חדשים האָב איך זיך פאַרנומען מיט דעם ענין, דורך דער צייט האָב איך זיך נעוואָרנדעט צו פאַר־שיידענע אַראַבישע פּאַליציי אַגענטן און האָב זיי צוגעזאָגט געלט סומעס פאַר ברייגנען עפּעס ידיעות. עטלאַכע אַראַבער האָב איך אונטערגעשריבן תנאי וועקסלען אויף פּטיקיים אין הנ־דערט פונט. מען האָט מיר אַנגעהויבן צושטעלן ידיעות, אָבער אַלע האָבן זיי זיך אַרויסגעוויזן פאַר ניט ריכטיקע.

בינו לבינו האָט מיך נעקאָסט קלע־נערע סומען געלט און דער איינגעבער קעשענע און נאָכהער — פון נעלדער, קאַלאַוו, א שמריהו לעווין וכדומה. דער שכל הישר אין מחייב אַז פון אויפלבע טייערע שטיינער, וואָס זיי־ען אַ יקר־המציאות, און ווען אַזאַ צוגעפינען פערציק וואָס קאָנען נעבן דורכשניטלאַך צו פופציק דאָלאַר יע־דער און וואָס עס ווערט צוזאַמענגע־קראָפּט כאַפּלאַפּ צוויי טויזנט דאָ־לאַר איידער אויפהאַלטן פון אַכט הונדערט פון זיי דורכשניטלאַך צו 5 איבעריקע ווערן איינגאַנצן פאַרגעלט־סיקט.

אַזאַ טאַקטיק פירן שוין כמילא אַן אויף די קליינינקע שפּרינג־פעדערלאַך, די לאַנדס־גרופּס אין יעדער פּראָווינץ, פאַר וועמען ס'לוינט צו וויינן מאַך סיכום רעזולטאַטן דורך מינימום אַנ־שטרענגונגען, און אויף זיי דערשיי־נען אַ לא צעזאַר און קומען צוריק מיטן לאַקאַנישן זיג־זאַג "וועני, וועדי, וויצי": געקומען, געכאַפּט, אַנט־לאָפן . . .

און טאָן קוקט זיך נים צו צו די פאַלקס מאַסן, נים בלויז ווייל מען זוכט זיי נים, ווייל די פירער זיינען ווייט פון פאַלקסטימלאַכקייט, און פון די הויכקייט פון די שיינע האַ־טעלן אין שוער זיך אַראָפּצולאָזן צו די נידעריקע פענסטערלאַך (כאַטש אויף דאָס שטערט נים ווייניק) נאָר אויף ווייל די פאַדערונג פון די גרוי־סע סומען מאַכט אומעגלאַך דעם נים וואַוילהאַבנדן זיי נאַכצופאָלגן.

דער שכל הישר אין מחייב אַז פון טויזנט פאַסיליעס אין לייטער אויס־צוגעפינען פערציק וואָס קאָנען נעבן דורכשניטלאַך צו פופציק דאָלאַר יע־דער און וואָס עס ווערט צוזאַמענגע־קראָפּט כאַפּלאַפּ צוויי טויזנט דאָ־לאַר איידער אויפהאַלטן פון אַכט הונדערט פון זיי דורכשניטלאַך צו 5 דאָלאַר, אַ זאַך וואָס אין מעגלאַך בלויז מיט גרויס אַנשטרענגונג, כאַטש די סומע וואָלט דאָ דערגרייכט פיר טויזנט דאָלאַר: ס'איז אָבער אַ שכל הישר פון דעם וואָס טראַכטן בלויז פאַר וועמען ס'לוינט צו וויינן מאַך סיכום רעזולטאַטן דורך מינימום אַנ־שטרענגונגען, און אויף זיי דערשיי־נען אַ לא צעזאַר און קומען צוריק מיטן לאַקאַנישן זיג־זאַג "וועני, וועדי, וויצי": געקומען, געכאַפּט, אַנט־לאָפן . . .

און טאָן קוקט זיך נים צו צו די פאַלקס מאַסן, נים בלויז ווייל מען זוכט זיי נים, ווייל די פירער זיינען ווייט פון פאַלקסטימלאַכקייט, און פון די הויכקייט פון די שיינע האַ־טעלן אין שוער זיך אַראָפּצולאָזן צו די נידעריקע פענסטערלאַך (כאַטש אויף דאָס שטערט נים ווייניק) נאָר אויף ווייל די פאַדערונג פון די גרוי־סע סומען מאַכט אומעגלאַך דעם נים וואַוילהאַבנדן זיי נאַכצופאָלגן.

דער פּאַליציסט ראַבינסאָן פונם ירושלימער אויספאַרשונגס אַמט, מיט אַ קורצן באַפעל פון קאַמיסאַר ספּיי־ר: "זאָלסט זיך נים פירער וויינן פאַר מיר, אויידער דו וועסט האָבן אויפ־געקלערט די נאַנצע זאַך. יעדן דינסטאָג דאַרפסטו אָפּגעבן אַ באַריכט וועגן דעם אָפּגעטענענעם". ראַבינסאָן האָט באַקור מען אַ באַפעל מיטצואַרבעטן מיט מיר. ראַבינסאָן האָט טאַקע געאַרבעט נע־טריי, ער איז דערנאָנגען אַ סך זאַכן, כאַטש די עצם־אַנטדעקונג האָט ער נים נעמאַכט.

צוערשט האָב איך צוזאַמען מיט אים נאָכאַמאָל דורכגעמאַכט אַלע פריעריקע אַראַבישע דורכגעמאַכט אַלע פריעריקע אַראַבער אַנטדעקונגען אַן נאָכאַמאָל אַלע געשטעלט זייער ריכטקייט. מיר האָבן נאָכאַמאָל אויסגעפאַרשט דעם נאַנצן ירעיה וועגן אַ אַראַבער נים פון זיי דורכשניטלאַך צו 6 אַראַבער אין אַ באַוואוסטלאַן דורך מינימום אַנ־שטרענגונגען, און אויף זיי דערשיי־נען אַ לא צעזאַר און קומען צוריק מיטן לאַקאַנישן זיג־זאַג "וועני, וועדי, וויצי": געקומען, געכאַפּט, אַנט־לאָפן . . .

אין טאָן קוקט זיך נים צו צו די פאַלקס מאַסן, נים בלויז ווייל מען זוכט זיי נים, ווייל די פירער זיינען ווייט פון פאַלקסטימלאַכקייט, און פון די הויכקייט פון די שיינע האַ־טעלן אין שוער זיך אַראָפּצולאָזן צו די נידעריקע פענסטערלאַך (כאַטש אויף דאָס שטערט נים ווייניק) נאָר אויף ווייל די פאַדערונג פון די גרוי־סע סומען מאַכט אומעגלאַך דעם נים וואַוילהאַבנדן זיי נאַכצופאָלגן.

— מיט אייניקע וואָכן צוריק קומט צו מיר דער פּאַליציסט ראַבינסאָן פונם ירושלימער אויספאַרשונגס אַמט, מיט אַ קורצן באַפעל פון קאַמיסאַר ספּיי־ר: "זאָלסט זיך נים פירער וויינן פאַר מיר, אויידער דו וועסט האָבן אויפ־געקלערט די נאַנצע זאַך. יעדן דינסטאָג דאַרפסטו אָפּגעבן אַ באַריכט וועגן דעם אָפּגעטענענעם". ראַבינסאָן האָט באַקור מען אַ באַפעל מיטצואַרבעטן מיט מיר. ראַבינסאָן האָט טאַקע געאַרבעט נע־טריי, ער איז דערנאָנגען אַ סך זאַכן, כאַטש די עצם־אַנטדעקונג האָט ער נים נעמאַכט.

צוערשט האָב איך צוזאַמען מיט אים נאָכאַמאָל